

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissies voor SZW en OCW
t.a.v. de griffier
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer (070) 373 8077 / (06) 22031919	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Reactie kabinetsvisie 'Een betere basis voor peuters'	ons kenmerk BAOZW/U201301565	datum 2 december 2013

Geachte leden van de Vaste commissies voor SZW en OCW,

Het kabinet heeft zijn plannen gepresenteerd voor een betere afstemming van onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en voor- en vroegschoolse educatie (vve), met als doel 'een betere basis voor peuters'. De gemeenten onderschrijven de noodzaak tot harmonisatie van de voorzieningen voor peuters en kleuters, maar hebben bezwaren tegen het door het kabinet gepresenteerde voorstel voor uitwerking. In deze brief schetsen wij de gewenste ontwikkeling van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang zoals door ons overeengekomen met de PO-raad, Brancheorganisatie Kinderopvang en MO-groep. Vervolgens zetten wij onze bezwaren tegen de plannen uiteen. Wij eindigen met een voorstel voor het vervolg.

Onze bezwaren hebben wij in een bestuurlijk overleg op 20 november jl. met minister Asscher en staatssecretaris Dekker kenbaar gemaakt. Wij zijn daarin niet nader tot elkaar gekomen en hebben met beide bewindslieden afgesproken dat wij eind februari 2014 een alternatief voorstel voor de kabinetsplannen presenteren.

Ook in de Vaste commissie voor SZW is gesproken over de harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Verschillende partijen, waaronder de hierboven genoemde, hebben hun visie kenbaar gemaakt tijdens de door uw commissie georganiseerde hoorzitting op 3 juni jl.

De gewenste ontwikkeling van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Zowel VNG als G4/G32 hebben het kabinet het afgelopen jaar geadviseerd over de gewenste uitwerking van het kabinetsvoornemen om de onderlinge afstemming van onderwijs, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie (vve) te optimaliseren (brieven van de VNG van 25 april en 20 juni 2013 en brieven van de G4/G32 van 14 maart en 19 april 2013; zie bijlage 1 tot en met 4). Op 16 september hebben PO-raad, Brancheorganisatie kinderopvang, MOgroep en VNG negen uitgangspunten voor een geharmoniseerd stelsel gepresenteerd. U vindt deze uitgangspunten in bijlage 5.

Kern is dat er sprake is van een ontwikkelrecht voor peuters, waarin gemeente, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en onderwijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben en waarbij ruimte is voor lokaal maatwerk. De uitgangspunten kunnen wellicht niet alle negen op korte termijn gerealiseerd worden, maar worden wel door alle betrokken partijen gedragen. De kabinetsplannen zouden een eerste stap in de richting van deze uitgangspunten moeten zijn.

Bezwaren tegen het kabinetsvoorstel

De uitwerking die het kabinet nu in haar brief van 2 december 2013 geeft is wat ons betreft geen stap vooruit. Het kabinet stelt voor om de kinderopvangtoeslagregeling open te stellen voor werkende ouders van kinderen die gebruikmaken van een peuterspeelzaal, mits beide ouders werken. De kwaliteitseisen voor regulier peuterspeelzaalwerk en kinderopvang worden gelijkgeschakeld. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende aanbod van vve en de huidige kwaliteitseisen voor het aanbod blijven van kracht. In het voorstel verdwijnt het wettelijk onderscheid tussen kinderopvang en peuterspeelzalen. De gemeente is in het voorstel verantwoordelijk voor financiering van peuters van ouders die niet beiden werken.

We zijn voorstander van harmonisatie van het stelsel, zowel wat betreft financiering als wat betreft kwaliteit en toezicht. De plannen van het kabinet stuiten bij ons echter op de volgende bezwaren:

1. Het voorstel leidt niet tot harmonisatie

Er blijven verschillende verschillende financieringsstromen bestaan. Waar tweeverdieners en ouders die niet beiden werken nu nog bij de gemeente terecht kunnen, gaan alle tweeverdieners straks voor financiering naar het Rijk en alle overige ouders naar de gemeente. Ook het toezicht op kinderopvang en vve blijft gesplitst en vindt plaats deels door de regionale GGD's en deels door de Inspectie van het Onderwijs.

2. Toenemende segregatie

In de praktijk zullen de verschillende financieringsstromen evenals in het huidige stelsel leiden tot segregatie, vooral in de grote steden. Kinderen van tweeverdieners en kinderen van ouders die niet beiden werken komen in de grote steden in verschillende voorzieningen terecht. Dat heeft in veel gevallen als effect dat doelgroepkinderen gescheiden van niet-doelgroepkinderen in een voorziening komen. Dat is niet goed voor de verwerving van de Nederlandse taal.

3. De kosten voor ouders nemen toe

De kosten voor de kinderopvang stijgen omdat de kwaliteitseisen van de reguliere peuterspeelzaal nu gelijk worden met die van de kinderopvang. Dat leidt met name tot een aanzienlijke kostenstijging voor inzet van personeel. Daarnaast nemen in veel gemeenten de

kosten van kinderopvang toe voor tweeverdieners die hun kind nu naar de peuterspeelzaal brengen. (De ouderbijdrage voor de peuterspeelzaal wordt bewust laag gehouden om de toegankelijkheid van de voorziening te vergroten). Kinderopvangorganisaties geven nu al aan de gevraagde kwaliteit niet te kunnen leveren voor het maximum bedrag dat kinderopvangorganisaties nu mogen vragen.

4. **Het bereik van jonge kinderen daalt en daarmee stijgt het aantal kinderen dat met een achterstand aan de basisschool begint**

In de afgelopen jaren hebben we gezien dat de toenemende kosten voor kinderopvang hebben geleid tot daling van het bereik van het aantal peuters in de kinderopvang. Daar komt bij dat het toeslagensysteem voor veel ouders (te) ingewikkeld en bureaucratisch is, waardoor zij daarvan geen gebruik willen maken. De door het kabinet voorgestelde maatregelen leiden dan ook tot vraaguitval in de peuterspeelzalen. Het bereik van de doelgroep- en niet-doelgroepeuters daalt en daarmee stijgt het aantal kinderen dat met een achterstand in groep 1 van de basisschool begint.

5. **Aansluiting op het onderwijs wordt niet gerealiseerd**

Het aanbod in de kinderopvang zou in nauwe samenwerking met het basisonderwijs tot stand moeten komen, zodat sprake is van een doorlopende ontwikkelingslijn. Er is en wordt in veel steden kennis en ervaring opgedaan met betrekking tot de samenwerking met het basisonderwijs in relatie tot onderwijsresultaten van kinderen. De doorgaande ontwikkelingslijn wordt met het kabinetsvoorstel niet gerealiseerd.

6. **Het stelsel blijft sterk conjunctuurgevoelig**

De kinderopvangtoeslageregeling is sterk conjunctuurgevoelig en zorgt voor instabiliteit in de voorschoolse voorzieningen. Het aantal ouders dat recht heeft op kinderopvangtoeslag wisselt als gevolg van schommelingen in de economie. Voor ouders met een flexcontract is sprake van een onzekere financiële situatie, want de kinderopvangtoeslag wordt afgestemd op het aantal arbeidsuren van de ouder. Daarnaast is de ook de kinderopvangtoeslageregeling bijzonder conjunctuurgevoelig. Andersom ondersteunt het kabinetsvoorstel niet de flexibiliteit die op de huidige arbeidsmarkt wordt gevraagd.

7. **De voorzieningeninfrastructuur kalft af**

Door de toenemende vraaguitval in de kinderopvangmarkt neemt het aantal voorzieningen voor kinderopvang verder af. Voor gemeenten levert dit problemen op bij vooral de uitvoering van de wettelijke taak om voor voldoende vve-aanbod te zorgen. De gemeente mist in het voorstel de sturing om voldoende aanbod te kunnen blijven bieden.

8. **Het voorstel brengt financiële risico's met zich mee voor gemeenten**

Het Rijk neemt aan dat de kosten voor gemeenten zullen dalen. Deze aanname klopt niet en is op verouderde gegevens gebaseerd. Een groot deel van de ouders heeft geen recht op kinderopvangtoeslag en wordt dus niet bekostigd door het Rijk. De gemeente heeft de wettelijk taak zorg te dragen voor voldoende aanbod van vve-voorzieningen van hoge kwaliteit. De meerderheid van deze kinderen komen voor rekening van de gemeente. De niet-doelgroepkinderen die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag zijn het kind van de rekening. De gemeente kan alleen voor deze kinderen een aanbod doen indien zij daar middelen voor vrij kan maken. Het intrekken van de gemeentelijke decentralisatieuitkering voor kwaliteit van peuterspeelzalen van € 35 miljoen leidt ertoe dat gemeenten deze middelen niet of nauwelijks vrij kunnen maken.

Het vervolg

Al met al leidt het voorstel van het kabinet niet tot 'een betere basis voor peuters', eerder tot het omgekeerde. Daar kunnen wij als gemeenten niet achter staan.

Wij hebben met minister Asscher en staatssecretaris Dekker afgesproken alternatieven voor de kabinetsplannen te ontwikkelen, waarbij we streven naar een zo groot mogelijk bereik van alle peuters in kwalitatief hoogwaardige voorschoolse voorzieningen, met als stip op de horizon een ontwikkelrecht voor alle peuters van 2,5 tot 4 jaar voor twee, respectievelijk vier dagdelen per week (voor niet-doelgroep- respectievelijk doelgroepeuters).

In onze eerdere brieven hebben wij dit streven onderbouwd. Het ontwikkelrecht kan volgens de VNG en brancheorganisaties het best geborgd worden door de publieke verantwoordelijkheid bij de gemeente neer te leggen. In ons alternatieve scenario gaan we van deze publiek borging uit.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Jantine Kriens,
Voorzitter directieraad VNG

Namens de wethouders onderwijs van de G4
Hugo de Jonge,
wethouder Rotterdam

Namens de Kopgroep Wethouders voor
Kindcentra
René Peeters,
Wethouder Almere

Namens de wethouders onderwijs van de G32
Corrie Noom,
Wethouder Zaanstad,
Voorzitter sociale pijler G32

